

Caracterizarea personajului Ilie Moromete din opera Morometii scrisa de Marin Preda-a cincea parte

Moromete isi traieste cu dem-nitate singuratatea, strfulgerata de intrebari obsedante catre Niculaie despre mersul vremurilor. Niculae si Ilinca raman langa el, dar se pare ca nu exista comunicare intre el si ei decat in limite foarte vagi. Ar fi foarte interesant sa urmarim etapele demitizarii personajului si, apoi, reintegrarii lui in structurile existentiale fata de care se raporteaza.

Niculae il caracterizeaza foarte bine: "credea ca el e centrul universului si cum le aranjeaza el asa e bine, toata lumea trebuie sa-l asculte". Cand Catrina se intoarce, dupa ce Moromete o alungase de acasa si isi regizase moartea, vocea lui, de care se leaga atatea conotatii in primul volum, "nu mai avea demult puterea sa faca frica". Nu mai are de platit fonciire, dar raman cotele, si "comedia uimirii totale" nu mai merge, asista impasibil cum cei cu cotele ii iau porumbul fara sa il intrebe, neatenti la fineturile de spirit pe care le-ar fi putut desfasura. "Avea aerul ca daca ar vorbi ar strica totul", noteaza autorul. Ironia lui Moromete ramane la fel de expresiva, semn al unui spirit treaz si al unor intuitii neasteptate.

Indivizi ca Bila si Gae sunt prada usoara pentru mintile agere ale "liberalilor" din pridvor, care descopera in comportamentul lor acele situatii ce denota versatilitate, supusenie, ba chiar prostie.

Moromete incearca sa plaseze schimbarile din viata satului in "schimbarea vesnica a lumii", dar parca nu iese ceva. Dovada luciditatii sale o constituie atitudinea in evenimentele de la arie, cand inabilitatea sau reaua-vo-inta a unor activisti ca Isosica sau Plotoaga (unul secretar de partid si celalalt presedinte al Sfatului) produc tulburari in randul taranilor.

Moromete pastreaza distanta intre el si lume, dar aceasta ii conditioneaza tot mai mult felul de a fi. Dupa o scena antologica, de o mare finete a analizei psihologice, o pagina dintre cele mai profunde (prin monologul interior), in care se invalmasesc impresii, gesturi, replici, dominate cu calm de Moromete, personajul nu mai apare decat in relatarile celorlalti (Ilinca, la moartea lui Moromete). "Prizonier parca fara scapare al elementelor si al lui insusi", a inteles ca independenta spiritului constituie cheia libertatii umane, a demnitatii sale si in acest sens trebuie receptate cuvintele spuse pe patul de moarte, cu o mandrie nedisimulata: "Domnule, eu totdeauna am dus o viata independenta!".